

Bruxelles, 10.6.2016.
COM(2016) 381 final

**KOMUNIKACIJA KOMISIJE EUROPSKOM PARLAMENTU, VIJEĆU,
EUROPSKOM GOSPODARSKOM I SOCIJALNOM ODBORU I ODBORU REGIJA**

NOVI PROGRAM VJEŠTINA ZA EUROPU

Suradnja na jačanju ljudskog kapitala, zapošljivosti i konkurentnosti

{SWD(2016) 195 final}

NOVI PROGRAM VJEŠTINA ZA EUROPU

Suradnja na jačanju ljudskog kapitala, zapošljivosti i konkurentnosti

1. UVOD

Vještine¹ su sredstvo za postizanje zapošljivosti i prosperiteta. Osobe s odgovarajućim vještinama opremljene su za kvalitetne poslove i mogu ostvarivati svoj potencijal kao samouvjereni, aktivni građani. U globalnom gospodarstvu koje se brzo mijenja vještine će u velikoj mjeri utjecati na konkurentnost i sposobnost poticanja inovacija. One su poticajan čimbenik za ulaganja i katalizator u pozitivnom krugu stvaranja radnih mjesta i rasta. One su ključ za društvenu koheziju.

Međutim, stanje u Europi treba popraviti. Nedovoljno razvijene vještine pisanja i čitanja ima 70 milijuna Europljana, a još više njih ima loše matematičke i digitalne vještine, zbog čega im prijete nezaposlenost, siromaštvo i socijalna isključenost². Od 12 milijuna dugoročno nezaposlenih više od polovice smatra se niskokvalificiranima. Ustanove visokog obrazovanja moraju osigurati da osobe koje se u njima obrazuju opreme s relevantnim i aktualnim vještinama.

Postoje veliki nedostaci vještina i neusklađenost s potrebama na tržištu rada. Mnogi ljudi rade poslove koji ne odgovaraju njihovim talentima. Istovremeno 40 % europskih poslodavaca ne može pronaći osobe s vještinama koje su im potrebne za rast i inovacije. Obrazovne ustanove s jedne strane i poslodavci i učenici s druge strane imaju različite percepcije o tome koliko su osobe sa završenim visokim obrazovanjem spremne za tržište rada. Premalo ljudi razmišlja poduzetnički i ima vještine potrebne za pokretanje vlastitog poduzeća.

Nacionalna i regionalna tržišta rada i sustavi obrazovanja i osposobljavanja suočavaju se s posebnim izazovima, ali sve se države članice suočavaju sa sličnim problemima i prilikama:

- stjecanje i razvoj vještina ključni su za uspješnost i modernizaciju tržišta rada kako bi ono moglo pružiti nove oblike fleksibilnosti i sigurnosti za tražitelje zaposlenja, zaposlenike i poslodavce,
- neusklađenost vještina sprječava produktivnost i rast te utječe na otpornost država članica na nagle gospodarske promjene,
- digitalna preobrazba gospodarstva utječe na promjenu načina rada i poslovanja. Novi načini rada utječu na potrebne vrste vještina, uključujući inovacije i poduzetništvo. U mnogim sektorima događaju se brze tehnološke promjene, a digitalne vještine potrebne su za sve poslove, od najjednostavnijih do najsloženijih. Visokokvalificirane osobe mogu se prilagoditi nepredviđenim promjenama. Slično tomu, prelazak na gospodarstvo s niskim emisijama ugljika i na kružno gospodarstvo podrazumijeva stvaranje poslovnih modela i profila poslova i prilagodbu njima,
- radna snaga EU-a stari i smanjuje se, zbog čega se u nekim slučajevima javlja nedostatak vještina. Da bi se to nadoknadilo, potrebno je povećati sudjelovanje na tržištu rada i produktivnost. Od osoba koje su nedavno završile visoko obrazovanje 60 % su žene, ali njihova je stopa zaposlenosti niža od stope zaposlenosti

¹ Pojam „vještine” odnosi se na ono što osoba zna, razumije i može raditi u širokom smislu.

² Dokazi za podatke navedene u ovoj Komunikaciji nalaze se u pratećem radnom dokumentu službi.

muškaraca. Usto, žene i muškarci obično rade u različitim sektorima. Uključiva tržišta rada trebala bi se temeljiti na vještinama i talentima svih osoba, među ostalim niskokvalificiranih i drugih ranjivih osoba. U globalnoj utrci za talentima moramo njegovati svoje kvalificirane radnike, smanjiti odljev mozgova i olakšati mobilnost građana EU-a privlačenjem talenata iz inozemstva i boljim iskorištavanjem vještina migranata,

- znatno se razlikuju kvaliteta i relevantnost dostupnog obrazovanja i osposobljavanja, uključujući i nastavne norme. Time se pridonosi povećanju razlika u gospodarskoj i socijalnoj uspješnosti država članica, dok su snažnije politike obrazovanja i vještina od ključne važnosti za oblikovanje inovacija i njima bi se moglo olakšati uzlazno približavanje najuspješnijim državama,
- percepcije nisu uvijek utemeljene na stvarnosti. Na primjer, podizanjem svijesti o dobrim rezultatima strukovnog obrazovanja i osposobljavanja može se postići da ono postane prvi izbor za više ljudi. Slično tomu, povećanjem privlačnosti nastavnog zanimanja potaknulo bi se talentirane mlade ljude da izaberu tu karijeru,
- ljudi sve više uče u okruženjima izvan formalnog obrazovanja – na internetu, na poslu, u okviru stručnih tečajeva, društvenih aktivnosti ili volontiranjem. Ta iskustva učenja često su nedovoljno priznata.

Za uklanjanje izazova u pogledu vještina bit će potrebno uložiti velike napore u politike i sustavne reforme u obrazovanju i osposobljavanju. U tom će postupku biti potrebna pametna ulaganja u ljudski kapital iz javnih i privatnih izvora u skladu s Paktom za stabilnost i rast. Potreba za pojačanim i ažuriranim vještinama ističe se i u nacrtu europskog stupa socijalnih prava koji je predstavljen 8. ožujka³.

Iako su za sadržaj nastave i organizaciju sustava obrazovanja i osposobljavanja nadležne države članice, potrebno je uložiti usklađene napore u postizanje smislenih, održivih rezultata. Na razini EU-a već se znatno pridonosi jačanju europske baze vještina, posebno u okviru europskog semestra, strategijom Europa 2020., koja ima dvostruki obrazovni cilj, Planom ulaganja za Europu, strateškim okvirom za suradnju u području obrazovanja i osposobljavanja „ET2020” te intervencijama iz europskih strukturnih i investicijskih fondova. Samo iz Europskog socijalnog fonda i Europskog fonda za regionalni razvoj uložiti će se više od 30 milijardi EUR za poticanje razvoja vještina u razdoblju od 2014. do 2020., a programom Erasmus+ potiče se razvoj vještina u obrazovanju i osposobljavanju s gotovo 15 milijardi EUR.

Novi program vještina koji se danas predstavlja prvi je na popisu najvažnijih inicijativa u Programu rada Komisije za 2016. Njime se podupire zajednička predanost i radi se na zajedničkoj viziji o strateškoj važnosti vještina za održavanje poslova, rasta i konkurentnosti. Ovim Programom vještina jačaju se i, u nekim slučajevima, usklađuju postojeće inicijative kako bi se državama članicama bolje pomoglo s njihovim nacionalnim reformama te kako bi se potaknulo promjenu načina razmišljanja pojedinaca i organizacija. Programom se nastoji postići zajednička predanost reformama u nizu područja u kojima se djelovanjem Unije ostvaruje najviše dodane vrijednosti. Oblikovan je oko tri ključna područja djelovanja:

1. poboljšanje kvalitete i relevantnosti oblikovanja vještina,
2. povećanje vidljivosti i usporedivosti vještina i kvalifikacija,

³ Pokretanje javne rasprave o europskom stupu socijalnih prava, COM(2016) 127.

3. poboljšanje analize potreba za vještinama i informacija radi boljeg izbora zanimanja.

Djelovanje na razini EU-a neće biti dovoljno. Uspjeh ovisi o posvećenosti i stručnosti mnogih sudionika: nacionalnih vlada, regija, lokalnih tijela, poduzeća i poslodavaca, radnika i civilnog društva te samih ljudi, koji trebaju nastojati na najbolji način upotrijebiti svoje talente. Socijalni partneri posebno će imati ključnu ulogu u osiguravanju uspješnog razvoja i provedbe Programa te u osiguravanju da se njime prate potrebe na našem tržištu rada i u društvu koje se brzo mijenjaju.

2. POVEĆANJE OČEKIVANJA: PRIORITETNA PODRUČJA DJELOVANJA

2.1. POBOLJŠANJE KVALITETE I RELEVANTNOSTI OBLIKOVANJA VJEŠTINA

Ljudima je potreban širok raspon vještina za ostvarivanje njihova potencijala na poslu i u društvu.

Na razini EU-a usmjeravanjem politike na stupanj obrazovanja ostvarili su se značajni rezultati. Visoko obrazovanje završilo je 2014. otprilike 10 milijuna osoba više nego 2010., a broj mladih koji napuštaju školovanje smanjio se sa 6 milijuna 2010. na 4,5 milijuna. To je važan napredak prema ostvarenju ciljeva strategije Europa 2020.

Međutim, sve je više dokaza da politike za povećanje ostvarenog stupnja obrazovanja same po sebi nisu dovoljne. Sada su u središtu kvaliteta i relevantnost onoga što ljudi uče. Mnogi mladi napuštaju obrazovanje i osposobljavanje a da pritom nisu dobro pripremljeni za ulazak na tržište rada i nemaju dovoljno vještina ili poduzetnički duh za pokretanje vlastitog posla.

Stjecanje vještina cjeloživotni je postupak, formalni i neformalni, i počinje u djetinjstvu. Kvalitetno rano obrazovanje ima znatne pozitivne dugoročne učinke koji su dobro dokumentirani i njime se stvara temelj za buduću sposobnost i motivaciju za učenje.

Povrh traženja odgovarajućih vještina specifičnih za određeno zanimanje, poslodavci sve više traže prenosive vještine poput sposobnosti rada u timu, kreativnog razmišljanja i rješavanja problema. Takva kombinacija vještina važna je i za osobe koje razmišljaju o pokretanju vlastitog posla. Međutim, u kurikulumima je obično nedovoljan naglasak na takvim vještinama i rijetko se formalno ocjenjuju u mnogim državama članicama. Poslodavci sve više vrednuju interdisciplinarnu profile, tj. osobe koje su sposobne raditi u više različitih područja, ali njih nema dovoljno na tržištu rada.

Jačanje temelja: osnovne vještine

Europa se suočava s izazovom u pogledu osnovnih vještina. Da bi imali pristup dobrim poslovima i mogli potpuno sudjelovati u društvu, ljudi moraju imati minimalnu razinu osnovnih vještina, uključujući matematičke vještine, pismenost i osnovne digitalne vještine. To su i sastavni elementi daljnjeg učenja i napredovanja u karijeri. Otprilike četvrtina europskog odraslog stanovništva ima poteškoća s čitanjem i pisanjem te nedovoljno razvijene matematičke i digitalne vještine. Više od 65 milijuna osoba u EU-u

nema stupanj obrazovanja koji bi odgovarao srednjem obrazovanju. Ta se stopa znatno razlikuje među državama članicama EU-a i u nekima iznosi 50 % ili više.

Budući da su za većinu poslova sve više potrebne složene vještine, niskokvalificiranim osobama nudi se manje prilika za zapošljavanje. Te su osobe i osjetljivije na nestabilne poslove te je u njih vjerojatnost da će iskusiti dugoročnu nezaposlenost dvostruko veća nego u kvalificiranih osoba. Niskokvalificirane osobe često su i ranjiviji potrošači, posebno na tržištima koja postaju sve složenija.

1. *Kako bi se povećale prilike za zapošljavanje niskokvalificiranih odraslih osoba u Europi, države članice trebale bi uvesti načine za nadogradnju vještina s pomoću Jamstva za vještine koje je uspostavljeno u suradnji sa socijalnim partnerima, ustanovama za obrazovanje i osposobljavanje te s lokalnim, regionalnim i nacionalnim nadležnim tijelima. Nadogradnja vještina trebala bi biti dostupna zaposlenim i nezaposlenim osobama. Niskokvalificiranim osobama trebalo bi pomoći da poboljšaju svoju pismenost, matematičke i digitalne vještine te, ako je moguće, da razviju širi raspon vještina u cilju stjecanja kvalifikacije srednjeg obrazovanja ili jednakovrijednog stupnja obrazovanja.*

*Komisija predlaže uspostavu **Jamstva za vještine** (vidjeti referentni dokument COM(2016) 382) kojim će se osigurati:*

- ✓ *ocjenjivanje vještina, omogućivanje niskokvalificiranim odraslim osobama da utvrde svoje postojeće vještine i potrebe za njihovom nadogradnjom,*
- ✓ *ponuda učenja koja odgovara posebnim potrebama pojedinaca i lokalnih tržišta rada,*
- ✓ *prilike za potvrđivanje i priznavanje njihovih vještina.*

Izgradnja otpornosti: ključne kompetencije i naprednije, složenije vještine

Tijekom formalnog obrazovanja i osposobljavanja svi bi se trebali opremiti širokim rasponom vještina, što bi im omogućilo da ostvare osobno ispunjenje i razvoj, socijalnu uključenost, aktivno građanstvo i zapošljavanje. Te vještine uključuju pismenost, matematičke vještine, znanost i strane jezike te transverzne vještine i ključne kompetencije kao što su digitalne kompetencije, poduzetništvo, kritičko razmišljanje, rješavanje problema ili učenje kako učiti te financijska pismenost.

Rano stjecanje takvih vještina temelj je za razvoj naprednijih, složenijih vještina koje su potrebne za poticanje kreativnosti i inovacija. Te vještine treba jačati cijeli život i one trebaju omogućiti ljudima da napreduju na radnim mjestima i u društvu koji se brzo razvijaju te da se nose sa složenošću i nesigurnošću.

Iako neke od tih kompetencija već imaju svoje mjesto u obrazovnim sustavima, to obično nije slučaj s ključnim kompetencijama kao što su poduzetništvo, građanstvo ili transverzne vještine. Iako su neke države članice poduzele mjere za njihovo uključivanje u kurikulum, to se nije uvijek dosljedno radilo. U cilju promicanja zajedničkog shvaćanja tih dviju kompetencija, Komisija je razvila referentni okvir za digitalne kompetencije⁴ (koji je do sada preuzelo 13 država članica) i referentni okvir za poduzetništvo⁵ – nedavno objavljen.

⁴ <https://ec.europa.eu/jrc/digcomp/>

⁵ <https://ec.europa.eu/jrc/entrecomp>

Komisija će dalje surađivati s dionicima na razvoju alata za ocjenjivanje i potvrđivanje tih kompetencija. Tim će se alatima omogućiti javnim i privatnim tijelima da poboljšaju svoje usluge savjetovanja, osposobljavanja i mentorstva za mlade, tražitelje zaposlenja i druge osobe. Komisija će također pomoći državama, regijama i ustanovama za obrazovanje i osposobljavanje EU-a da pomognu mladima u stjecanju poduzetničkih kompetencija koje im mogu pomoći da osnuju vlastito poduzeće ili socijalni pothvat. Financijska potpora u tu svrhu već se pruža u okviru programa EU-a kao što su Erasmus+ i COSME i iz Europskog socijalnog fonda.

2. *Kako bi većem broju ljudi pomogla da steknu ključne vještine, Komisija namjerava 2017. pokrenuti reviziju **Okvira ključnih kompetencija**⁶. Cilj je razviti zajedničko shvaćanje ključnih kompetencija i dalje poticati njihovo uvođenje u kurikulare za obrazovanje i osposobljavanje. Revizijom će se pružati potpora i za bolji razvoj i procjenu tih vještina. Posebna pozornost posvetit će se promicanju **poduzetničkog načina razmišljanja usmjerenog na inovacije**, među ostalim poticanjem praktičnih poduzetničkih iskustava.*

Poticanje strukovnog obrazovanja i osposobljavanja kao prvog izbora

Strukovno obrazovanje i osposobljavanje cijeni se zbog razvoja posebnih vještina za određena radna mjesta i transverzalnih vještina, olakšavanja prelaska na posao te održavanja i nadogradnje vještina radne snage u skladu sa sektorskim, regionalnim i lokalnim potrebama. Iako strukovno obrazovanje i osposobljavanje svake godine pohađa više od 13 milijuna osoba, predviđanja u nekoliko država članica upućuju na to da u budućnosti neće biti dovoljno strukovno obrazovanih i osposobljenih osoba.

Strukovno obrazovanje i osposobljavanje za mnoge je mlade osobe i njihove roditelje drugi izbor. Ponekad je teško postići koordinaciju između poslodavaca i pružatelja obrazovanja i osposobljavanja. Trebalo bi povećati privlačnost strukovnog obrazovanja i osposobljavanja kvalitetnim pružanjem i fleksibilnom organizacijom, omogućujući napredovanje prema višem strukovnom ili sveučilišnom obrazovanju i veću povezanost s poslovnim svijetom.

Pružanje strukovnog obrazovanja i osposobljavanja na višoj razini stabilno se širi i učenici i poslodavci smatraju ga korisnim za pružanje vještina potrebnih na tržištu rada. Takve bi promjene trebalo dodatno poticati i one bi trebale biti na odgovarajući način ugrađene u kvalifikacijske okvire i sustave.

Poduzeća i socijalni partneri trebali bi sudjelovati u oblikovanju i pružanju strukovnog obrazovanja i osposobljavanja na svim razinama, kako je prikazano „dvostrukim sustavom” naukovanja. Strukovno obrazovanje i osposobljavanje trebalo bi uključivati snažnu dimenziju utemeljenosti na radu, kada je to moguće u kombinaciji s međunarodnim iskustvom.

⁶ Preporuka o ključnim kompetencijama za cjeloživotno učenje, SL 2006/962/EZ.

3. *Komisija će, u suradnji s državama članicama, socijalnim partnerima i pružateljima obrazovanja i osposobljavanja, podržati provedbu Zaključaka iz Rige za kvalitetne strukovne vještine i kvalifikacije koje su relevantne na tržištu rada, i to:*

- ✓ *podupiranjem prilika učenika da tijekom obrazovanja sudjeluju u iskustvu učenja na radnom mjestu,*
- ✓ *povećavanjem prilika za polaznike strukovnog obrazovanja i osposobljavanja da kombiniraju iskustva u učenju stečena u različitim okruženjima na temelju postojećih instrumenata strukovnog obrazovanja i osposobljavanja za osiguranje kvalitete⁷ i kredita⁸ te u skladu s revidiranom Preporukom o EQF-u,*
- ✓ *podupiranjem razvoja i vidljivosti prilika za strukovno obrazovanje i osposobljavanje na višoj razini na temelju partnerstava između obrazovnih i istraživačkih ustanova i poduzeća, s posebnim naglaskom na potrebama za vještinama više razine na sektorskoj razini,*
- ✓ *poboljšanjem dostupnosti podataka o rezultatima strukovnog obrazovanja i osposobljavanja na tržištu rada,*
- ✓ *istraživanjem načina za usklađivanje postojećeg upravljanja sektorom strukovnog obrazovanja i osposobljavanja na razini EU-a, uključujući eksplicitniju koordinacijsku ulogu Savjetodavnog odbora za strukovnu izobrazbu,*
- ✓ *pokretanjem prvog europskog tjedna vještina strukovnog obrazovanja i osposobljavanja tijekom 2016. i jačanjem suradnje s organizacijom World Skills radi promicanja strukovnih studija kao prvoklasne mogućnosti.*

Povezivanje: usmjerenost na digitalne vještine

Brza digitalna preobrazba gospodarstva znači da je sada za gotovo sve poslove, kao i za sudjelovanje u društvu u cjelini, potrebna određena razina digitalnih vještina. Suradničko gospodarstvo mijenja poslovne modele, otvara prilike i nove načine pronalaženja posla, zahtijeva različite vještine i donosi izazove kao što su ocjenjivanje nadogradnje vještina. Robotima i umjetnom inteligencijom zamjenjuju se rutinski poslovi, ne samo u tvornicama, već i u uredima. Mijenja se pristup uslugama, među ostalim e-uslugama, što znači da korisnici, pružatelji i javne uprave moraju imati dostatne digitalne vještine. E-zdravstvom, primjerice, mijenja se način pristupa zdravstvenoj skrbi i primanja te skrbi.

Potražnja za stručnjacima za digitalnu tehnologiju povećavala se za 4 % godišnje u proteklih deset godina. Međutim, digitalnih vještina u Europi nema dovoljno na svim razinama. Unatoč neprekinutom snažnom rastu zaposlenosti, očekuje se da će se broj nepopunjenih radnih mjesta za stručnjake za IKT gotovo udvostručiti na 756 000 do 2020. Nadalje, gotovo pola stanovništva EU-a nema dovoljno razvijene osnovne digitalne vještine, a otprilike 20 % uopće nema digitalne vještine. Države članice, poduzeća i osobe moraju se suočiti s izazovom i više uložiti u stjecanje digitalnih vještina (među ostalim u kodiranje / informatiku) u cijelom spektru obrazovanja i osposobljavanja.

Europi su potrebne digitalno pametne osobe koje znaju ne samo upotrebljavati te tehnologije već se i baviti inovacijama. Bez toga Europa neće uspjeti provesti tu digitalnu preobrazbu. Stjecanje novih vještina od ključne je važnosti za praćenje tehnološkog

⁷ Europski referentni okvir za osiguravanje kvalitete u strukovnom obrazovanju i osposobljavanju (1), SL 2009/C/155/01.

⁸ Europski sustav bodova u strukovnom obrazovanju i osposobljavanju (ECVET), SL 2009/C/155/02.

razvoja i u sektoru se već uvode inovativni načini izobrazbe. Središta istraživanja i inovacija također mogu pomoći u razvoju i prenošenju takvih vještina djelujući kao katalizatori za ulaganja i za poduzetništvo i stvaranje radnih mjesta.

4. *Komisija pokreće **Koaliciju za digitalne vještine i radna mjesta** u cilju okupljanja digitalnih talenata i kako bi osigurala da osobe i radna snaga u Europi posjeduju primjerene digitalne vještine.*

*Na temelju pozitivnih rezultata Velike koalicije za radna mjesta u digitalnom sektoru i Strategije EU-a za e-vještine, te u koordinaciji s aktivnostima u sklopu okvira Obrazovanje i osposobljavanje 2020., pozivaju se države članice da **razviju sveobuhvatne nacionalne strategije za digitalne vještine do sredine 2017. na temelju ciljeva utvrđenih do kraja 2016. To uključuje sljedeće:***

- ✓ *uspostavu nacionalnih koalicija za digitalne vještine koje povezuju javna tijela, poduzeća i dionike u području obrazovanja, osposobljavanja i na tržištu rada,*
- ✓ *razvoj konkretnih mjera za uvođenje digitalnih vještina i kompetencija na sve razine obrazovanja i osposobljavanja, potporu nastavnicima i edukatorima te promicanje aktivnog sudjelovanja poduzeća i ostalih organizacija.*

Komisija će okupiti države članice i dionike, među ostalim socijalne partnere, da se obvežu na djelovanje i da utvrde i razmjenjuju najbolje prakse kako bi se one mogle lakše ponavljati i razmjeno jačati. Time će se poboljšati širenje informacija o dostupnim sredstvima EU-a (europski strukturni i investicijski fondovi, Inicijativa za zapošljavanje mladih, Erasmus+) i istražiti mogućnosti financiranja, na primjer s pomoću mehanizama izdavanja vrijednosnih kupona.

Komisija će svake godine pratiti napredak u svom Izvješću o digitalnom napretku Europe (EDPR)⁹.

2.2. POVEĆANJE VIDLJIVOSTI I USPOREDIVOSTI VJEŠTINA I KVALIFIKACIJA

Kvalifikacije pokazuju poslodavcima što osobe znaju i mogu raditi, ali njima su rijetko obuhvaćene vještine stečene izvan formalnih obrazovnih ustanova, koje se stoga često nedovoljno cijene. Prepoznavanje i potvrđivanje tih vještina posebno je važno za niskokvalificirane osobe, nezaposlene ili osobe koje bi mogle postati nezaposlene, za osobe koje moraju promijeniti karijeru ili za migrante. Na taj način ljudi mogu bolje pokazati i upotrijebiti svoje iskustvo i talent, utvrditi potrebe za daljnjom izobrazbom i iskoristiti prilike za prekvalifikaciju.

Međutim, zbog razlika između sustava obrazovanja i osposobljavanja u EU-u poslodavcima je teško ocijeniti znanje i vještine osoba koje su stekle kvalifikacije u drugoj državi.

Prekograničnom mobilnošću može se pridonijeti boljem funkcioniranju tržišta rada i povećanju životnih prilika ljudi. Međutim, nedovoljno razumijevanje i prepoznavanje njihovih kvalifikacija znači da se radnici u EU-u i izvan EU-a koji se sele u inozemstvo često suočavaju s više prepreka kada traže posao i da su manje plaćeni od radnika sa sličnim kvalifikacijama stečenima u državi domaćinu.

⁹ Izvješće o digitalnom napretku Europe za 2016., SWD(2016) 187.

Poboljšanje transparentnosti i usporedivosti kvalifikacija

Na razini EU-a Direktivom 2005/36/EZ olakšava se uzajamno priznavanje stručnih kvalifikacija i pristup reguliranim profesijama te se od siječnja 2016. njome predviđa prvi elektronički postupak priznavanja stručnih kvalifikacija iz cijelog EU-a (tzv. europska strukovna iskaznica)¹⁰ za pet zanimanja. Uspostavljen je i Europski kvalifikacijski okvir za cjeloživotno učenje (EQF) kako bi se olakšalo razumijevanje i usporedba onoga što su ljudi stvarno naučili („ishodi učenja”) dok su stjecali kvalifikacije.

Europskim kvalifikacijskom okvirom potaknulo se dionike iz različitih nacionalnih obrazovnih sektora da zajedno rade na oblikovanju usklađenih nacionalnih kvalifikacijskih okvira utemeljenih na „ishodima učenja”. Međutim, potreban je novi poticaj kako bi se EQF-om počele koristiti sve osobe i organizacije te kako bi on služio kao osnova za svakodnevno odlučivanje o zapošljavanju ili pristupu učenju, uključujući razmišljanjem o različitim načinima učenja.

Nekoliko zemalja izvan Europe izrazilo je interes za EQF kako bi njihove kvalifikacije bile usporedive s europskima. Time bi se pridonijelo privlačenju visokokvalificiranih istraživača i stručnjaka izvan EU-a u cilju osiguranja vještina potrebnih u našem gospodarstvu i obrnuto, olakšalo bi se istraživačima i stručnjacima iz EU-a da rade izvan EU-a. To je u skladu sa nastojanjem da se oblikuje pametnija politika zakonite migracije kojom se dobro upravlja¹¹. U tom je pogledu posebno važna revizija Direktive o plavoj kartici¹². Revidiranim EQF-om poboljšalo bi se razumijevanje kvalifikacija stečenih u inozemstvu te olakšala integracija migranata, novih i onih koji već borave u EU-u, na tržište rada EU-a.

5. *Kako bi se olakšalo razumijevanje kvalifikacija i povezanih vještina i pridonijelo njihovoj boljoj uporabi na tržištu rada EU-a, Komisija predstavlja prijedlog za reviziju **Europskoga kvalifikacijskog okvira**¹³ (vidjeti referentni dokument COM(2016) 383). Revizijom će se:*

- ✓ *podržati redovito ažuriranje nacionalnih kvalifikacijskih sustava,*
- ✓ *osigurati da se kvalifikacije s razinom EQF-a podupiru zajedničkim načelima za osiguranje kvalitete¹⁴,*
- ✓ *osigurati uporabu zajedničkih načela za bodovne sustave kada se kvalifikacije s razinom EQF-a temelje na bodovima,*
- ✓ *poticati socijalne partnere, javne službe za zapošljavanje, obrazovne ustanove i javna tijela na uporabu EQF-a u cilju podupiranja transparentnosti i uspoređivanja kvalifikacija,*
- ✓ *poticati usporedivost kvalifikacija između država obuhvaćenih EQF-om i drugih država, posebno zemalja susjedstva i ostalih zemalja sa zrelim kvalifikacijskim okvirima, u skladu s međunarodnim sporazumima EU-a.*

¹⁰ Provedbena uredba Komisije (EU) 2015/983 od 24. lipnja 2015. o postupku za izdavanje europske strukovne iskaznice i primjeni mehanizma upozoravanja u skladu s Direktivom 2005/36/EZ Europskog parlamenta i Vijeća, SL L 159, 25.6.2015.

¹¹ Europski migracijski program, COM(2015) 240 i Prema reformi zajedničkog europskog sustava azila i proširivanju zakonitih mogućnosti za dolazak u Europu, COM(2016) 197.

¹² Prijedlog Direktive o uvjetima za ulazak i boravak državljana trećih zemalja radi visokokvalificiranog zapošljavanja, COM(2016) 378.

¹³ Preporuka o Europskom kvalifikacijskom okviru za cjeloživotno učenje, SL 2008/C 111/01.

¹⁴ Načela za osiguranje kvalitete na europskoj razini za opće obrazovanje predmet su rasprava u kontekstu ET2020.

Rano profiliranje vještina i kvalifikacija migranata

Srednje, tj. više sekundarno (ili čak niže sekundarno) obrazovanje ima manje državljana zemalja izvan EU-a nego državljana EU-a. Visokokvalificirano je otprilike 25 % državljana zemalja izvan EU-a. Međutim, u skupini visokokvalificiranih osoba otprilike dvije trećine su neaktivne osobe, nezaposlene osobe ili osobe koje su prekvalificirane za svoj posao. Nadalje, neki migranti koji već žive u EU-u, kao i oni koji su nedavno stigli, uključujući izbjeglice, možda imaju ograničeno znanje jezika zemlje domaćina.

Razumijevanje vještina, kvalifikacija i radnog iskustva novopristiglih migranata predstavlja izazov za mnoge države EU-a. U profiliranju vještina i integraciji migranata mogu pomoći alati razvijeni u okviru Europassa¹⁵, EQF-a i suradničkog učenja te razmjena između država članica i nadležnih tijela. Ranim utvrđivanjem vještina migranata može se pomoći pri utvrđivanju prvih koraka potrebnih za njihovu integraciju u društvo domaćina i na tržište rada. To može uključivati njihovo upućivanje na odgovarajuće osposobljavanje (uključujući učenje jezika, poslovno osposobljavanje ili naukovanje dostupno u okviru Europskog saveza za naukovanje) ili na službe za zapošljavanje.

6. U cilju brže integracije državljana trećih zemalja Komisija će učiniti sljedeće:

- ✓ pokrenuti „**Alat za profiliranje vještina državljana trećih zemalja**”. Tim će se alatom pomoći službama u državama primateljicama i državama domaćinima da utvrde i evidentiraju vještine, kvalifikacije i iskustvo pristiglih državljana trećih zemalja,
- ✓ raditi s nacionalnim nadležnim tijelima na podupiranju priznavanja vještina i kvalifikacija migranata, uključujući izbjeglice, podržati osposobljavanje zaposlenika u prihvatnim objektima u cilju ubrzavanja postupaka priznavanja te promicati razmjenu informacija i najbolje prakse u području razumijevanja i priznavanja vještina i kvalifikacija,
- ✓ omogućiti pristiglim migrantima, uključujući izbjeglice, učenje jezika na internetu s pomoću internetske jezične potpore programa Erasmus+ (u razdoblju od tri godine izbjeglicama će se staviti na raspolaganje 100 000 licenci za tečajeve jezika na internetu)¹⁶.

2.3. POBOLJŠANJE ANALIZE POTREBA ZA VJEŠTINAMA, EVIDENTIRANJA I INFORMIRANIH IZBORA KARIJERE

Kreatori politika i obrazovne ustanove moraju imati pouzdane podatke o vještinama koje će biti potrebne u budućnosti kako bi mogli donositi ispravne odluke o politikama i reformama, obrazovnim kurikulumima i ulaganju. Međutim, zbog brzih promjena na tržištu rada teško je osigurati pouzdane informacije. Ne postoji jedinstveno rješenje za sve: na lokalnim i regionalnim tržištima rada potrebe za vještinama oblikuju se zajedno s globalnim trendovima, zbog čega nastaju razlike u posebnim vještinama za zanimanja za kojima postoji najveća potražnja u različitim regijama i / ili gospodarskim sektorima.

Bolje informacije za bolje izbore

¹⁵ Jedinstveni okvir Zajednice za transparentnost kvalifikacija i kompetencija (Europass), SL 2241/2004/EZ.

¹⁶ Cijeli skup djelovanja za pomoć u integraciji državljana trećih zemalja predstavljen je u akcijskom planu za integraciju državljana trećih zemalja: COM(2016) 377.

Neovisno o tome traže li posao ili odlučuju što će učiti i gdje, ljudi moraju moći pristupiti dostupnim analizama informacija o vještinama i razumjeti ih. Ljudima su potrebna odgovarajuća sredstva za (samo)ocjenjivanje vještina i za učinkovito predstavljanje vještina i kvalifikacija. Poslodavcima i ostalim organizacijama bili bi korisni učinkovitiji i djelotvorniji načini pronalaženja i zapošljavanja osoba s odgovarajućim vještinama.

Učinkovitost analize potreba za vještinama razlikuje se među državama EU-a. U nekim se državama zahvaljujući partnerstvima između socijalnih partnera, vlada i obrazovnih ustanova potrebe za vještinama već učinkovito utvrđuju te se u skladu s time prilagođavaju kurikulumi. U drugima partnerstva još nisu norma.

Suradnja je učinkovitija kada se temelji na regionalnim i lokalnim prednostima i specijalizacijama. Boljom interakcijom između obrazovanja i osposobljavanja na lokalnoj razini s jedne strane i tržišta rada s druge strane, podržanom ciljanim ulaganjima, može se ograničiti odljev mozgova i pridonijeti razvoju, zadržavanju i privlačenju talenta potrebnog u određenim regijama i industrijama.

7. *Kako bi pomogla ljudima da donose informirane odluke o karijeri i učenju, Komisija će predložiti **reviziju Europassova okvira**¹⁷ u cilju uspostave intuitivne i besprijekorno integrirane internetske uslužne platforme. Time će se osigurati internetski alati za evidentiranje i razmjenu informacija o vještinama i kvalifikacijama te besplatni alati za samoocjenjivanje.*

Podaci o potrebama i trendovima u pogledu vještina poboljšat će se automatskim pretraživanjem i analizom velikih podataka te će se dodatno podržati dokazima iz različitih sektora kojima će se prikupiti točni podaci u stvarnom vremenu u okviru usluge koju nudi postojeći alat „Panorama vještina” kao dio integrirane usluge Europassa.

8. *Komisija će dalje analizirati pitanje **odljeva mozgova** i promicati razmjenu najbolje prakse o učinkovitim načinima rješavanja problema.*

Poticanje analize potreba za vještinama i suradnje u gospodarskim sektorima

Postojeće i buduće vještine znatno se razlikuju među različitim sektorima gospodarstva. Novi sektori nastaju ili se postojeći potpuno mijenjaju većinom, ali ne isključivo, zbog tehnološkog razvoja. Prelazak na gospodarstvo s niskim emisijama ugljika i kružno gospodarstvo koji je potaknut inovacijama te ključne omogućavajuće tehnologije (KET), poput nanotehnologije, umjetne inteligencije i robotike, preoblikuju sve veći broj sektora. Pružanje odgovarajućih vještina u pravo vrijeme ključ je za poticanje konkurentnosti i inovacija. Dostupnost vrhunskih vještina bitan je element i pri donošenju odluka o ulaganjima. Zbog dinamike tehnoloških promjena, veliki je izazov za industriju, a naročito MSP-ove, bolje predviđanje korjenitih promjena u traženim vještinama i upravljanje njima.

Pokrenute su brojne sektorske i regionalne inicijative za promicanje vještina u kojima sudjeluju javna i privatna tijela i organizacije. Međutim, ti su projekti često fragmentirani i njihov učinak na sustav obrazovanja i osposobljavanja ograničen je. Zbog toga je mobilizacija industrije, među ostalim socijalnih partnera, nužna za oblikovanje i provedbu rješenja. Prema tome, potreban je strateški pristup usmjeren na dobro definirana tržišta i potrebe za vještinama u sektorima.

¹⁷ Jedinstveni okvir Zajednice za transparentnost kvalifikacija i kompetencija (Europass), SL 2241/2004/EZ.

U cilju osiguranja dugotrajnih ishoda sa stvarnim učinkom suradnja u području sektorskih vještina može se korisno povezati sa strategijama rasta za predmetne sektore i podržati političkom predanošću i sudjelovanjem dionika na razini EU-a te na nacionalnoj i regionalnoj razini.

9. *Kako bi poboljšala analizu potreba za vještinama i riješila problem nedostatka vještina u gospodarskim sektorima, Komisija pokreće **Plan za sektorsku suradnju u području vještina**. Njime će se pridonijeti mobilizaciji i koordinaciji ključnih dionika, poticati privatna ulaganja i promicati bolja strateška uporaba relevantnih programa financiranja EU-a i nacionalnih programa financiranja.*

Na razini EU-a uspostaviti će se partnerstva za sektorske vještine, u industriji i uslugama, i potom prenijeti na nacionalnu (ili, ako je relevantno, na regionalnu) razinu u cilju:

- ✓ *primjene sektorskih strategija za sljedećih 5 – 10 godina za utvrđivanje potreba za vještinama i razvoj konkretnih rješenja poput zajedničkog razvoja mogućnosti za strukovno obrazovanje i osposobljavanje na višoj razini i partnerstava između poduzeća, obrazovnih i istraživačkih ustanova,*
- ✓ *podupiranja, prema potrebi, sporazuma o priznavanju sektorskih kvalifikacija i potvrda.*

*Plan će se financirati iz postojećih sredstava EU-a¹⁸ i u početku će se provoditi u okviru postupka utemeljenog na potražnji u 6 sektora: **automobilska industrija, pomorska tehnologija, svemirska industrija, obrana, tekstilna industrija i turizam**, a pripremne će aktivnosti početi 2016. Dodatna područja (graditeljstvo, čelik, zdravlje, zelene tehnologije i obnovljive energije) ocjenjivat će se u drugom krugu provedbe počevši od 2017. Odabrani sektori uključuju napredne tehnologije u cilju osiguravanja dugoročne konkurentnosti i tradicionalnije sektore u kojima postoje posebni kratkoročni do srednjoročni izazovi.*

Bolje razumijevanje uspješnosti osoba sa završenim visokim obrazovanjem

Sveučilišta i ustanove za strukovno obrazovanje i osposobljavanje pripremaju mlade osobe za poslovni život. Oni stoga moraju razumjeti trendove na tržištu rada, biti svjesni koliko brzo njihovi studenti pronalaze poslove i u skladu s time prilagoditi svoje programe. Studentima i njihovim obiteljima te su informacije potrebne i kako bi mogli donositi informirane odluke o tome što i gdje studirati. Međutim, prilagodba kurikuluma dugotrajan je i složen postupak.

Trebalo bi biti dostupno više informacija o ishodima na tržištu rada ili postupku učenja osoba sa završenim visokim obrazovanjem i višim strukovnim obrazovanjem i osposobljavanjem i trebalo bi ih biti lakše uspoređivati. To bi se trebalo temeljiti na pokazateljima osiguranja kvalitete, administrativnim podacima (uključujući poreze i socijalno osiguranje) i pristupima utemeljenima na anketama u kojima se, prema potrebi, iskorištavaju društvene platforme / društveni mediji.

¹⁸ Komisija je sudjelovala u dijalogu s određenim sektorima, prikupljala dokaze o nedostacima vještina i njihovom mogućem utjecaju na radna mjesta, rast, inovacije i konkurentnost. Na temelju ove analize i uzimajući u obzir snažnu političku predanost i predanost dionika na razini EU-a i nacionalnoj razini, utvrđeno je šest sektora za pilot fazu.

U nizu država članica razvijeni su mehanizmi za praćenje osoba koje su završile visoko (tercijarno) obrazovanje. Sustavi za opsežno praćenje osoba koje su završile strukovno obrazovanje i osposobljavanje manje su razvijeni i državama članicama moglo bi se pomoći da poboljšaju informiranje.

10. *Kao pomoć studentima i obrazovnim ustanovama u ocjenjivanju relevantnosti ponude obrazovnih programa, Komisija planira tijekom 2017. kao prvi korak predložiti inicijativu o praćenju osoba koje su završile visoko obrazovanje kako bi pomogla državama članicama da poboljšaju informacije o uspješnosti osoba s visokim obrazovanjem na tržištu rada.*

3. AKTIVNOSTI KOJE SU U TIJEKU: UBRZAVANJE

Glavnih 10 inicijativa, koje su opisane, dio su ambiciozne, dugoročne strategije kojom se nastoji osigurati da ljudi stječu vještine koje su im potrebne za uspjeh na tržištu rada i u društvu općenito.

I drugim aktivnostima koje su u tijeku na razini EU-a i nacionalnoj razini pridonijet će se provedbi ovog Programa vještina povećavanjem prilika za učenje i osiguravanjem da su obrazovanje i osposobljavanje primjereni svrsi u 21. stoljeću. Posebno je potrebno uložiti napore u premošćivanje jaza između obrazovanja i osposobljavanja i tržišta rada. Moramo dalje ulagati u modernizaciju strukovnog obrazovanja i osposobljavanja i visokog obrazovanja te potpuno iskoristiti njihov potencijal kao pokretača regionalnog razvoja.

3.1. VIŠE PRILIKA ZA UČENJE

Više učenja kroz rad i partnerstava između poduzeća i obrazovnih ustanova

Učenje kroz rad, na primjer naukovanje, dokazana je odskočna daska za dobre poslove i razvoj vještina relevantnih za tržište rada, uključujući transverzalne i „meke” vještine, pri čemu socijalni partneri obično imaju ključnu ulogu. Međutim, više bi ljudi trebalo imati koristi od tog načina učenja. Trenutačno samo četvrtina studenata u sustavu srednjeg obrazovanja pohađaju programe koji se temelje na radu, a sustavi općeg i visokog obrazovanja rijetko uključuju iskustvo rada. Partnerstvima između poduzeća i obrazovnih ustanova, koja uključuju sve sektore i razine obrazovanja i osposobljavanja, može se osloboditi taj potencijal.

Neke uspješne inicijative pokazuju kako dalje jer u njima dionici na tržištu rada sudjeluju u obrazovanju i osposobljavanju i pomažu mladim ljudima da zakorače u poslovni svijet. Europski savez za naukovanje dosad je omogućio 250 000 prilika za stručno usavršavanje i zapošljavanje mladih. U okviru Europskog pakta za mlade milijun mladih osoba bit će osposobljeno u području digitalnih vještina, a programom „pametne učionice” bit će obuhvaćeno 100 000 studenata. S pomoću Velike koalicije za radna mjesta u digitalnom sektoru poduzeća i ostale organizacije ponudili su milijune dodatnih prilika za osposobljavanje¹⁹.

¹⁹ <http://www.linkedpolicies.eu/pledge>.

Na razini visokog obrazovanja i poslijediplomskoj razini Europski institut za inovacije i tehnologiju (EIT) primjer je kako se suradnjom s poduzećima i istraživačkim institutima mogu poticati razvoj kurikuluma, programi mobilnosti i pristup istraživačkoj i industrijskoj infrastrukturi za praktično osposobljavanje u stvarnom okruženju.

To su pozitivni znakovi, ali očito nisu dovoljni. Kako bi pomogla učenicima da budu više izloženi poslovnom svijetu, **Komisija će razviti niz pomoćnih službi za olakšavanje razmjene znanja, umrežavanja i suradnje u naukovanju.** Ona će podržati strukturne reforme suradničkim savjetovanjima i razmjenom najbolje prakse, među ostalim u okviru društvenih medija.

Socijalni partneri u nekoliko sektora, uključujući trgovinu, graditeljstvo i telekomunikacije, postigli su zajednička stajališta o vještinama, uključujući posebne inicijative o pripravnstvu. Nekoliko socijalnih partnera u EU-u u različitim gospodarskim sektorima također su se u okviru Saveza za naukovanje obvezali ponuditi više boljih naukovanja. To je prioritet i u okviru zajedničkog programa rada europskih socijalnih partnera za razdoblje 2015. – 2017. Komisija će pomoći socijalnim partnerima da primijene rezultate svojih zajedničkih projekata, na primjer istraživanja troškovne učinkovitosti naukovanja i uspostave mogućeg Okvira za kvalitetu naukovanja.

Više potpore za mobilnost učenika

Iskustvo učenja u inozemstvu trebalo bi biti dostupno većem broju učenika. Podaci pokazuju da mladi koji studiraju u inozemstvu ili se tamo osposobljavaju brže pronađu posao od onih bez ikakvog međunarodnog iskustva. Oni se brže prilagođavaju novim situacijama i bolji su u rješavanju problema. Nedavno je EU prilagodio svoj pravni okvir za studente i istraživače²⁰ podrijetlom izvan EU-a kako bi se olakšalo privlačenje i zadržavanje tih talentiranih ljudi.

Mobilnost studenata u visokom obrazovanju već ima dugu tradiciju. Do danas je u programu Erasmus sudjelovalo više od 3 milijuna studenata. U okviru programa Erasmus+ podupiru se i prilike za mobilnost naučnika i učenika programa početnog strukovnog obrazovanja i osposobljavanja. Međutim, prilike za mobilnost učenika nedovoljne su za zadovoljavanje postojeće potražnje. Samo nekoliko zemalja uključilo je prilike za mobilnost u svoje nacionalne programe za obrazovanje, osposobljavanje i mlade.

Naučnici također mogu učiti i raditi u inozemstvu. Kako bi poboljšala uvjete za njihovu mobilnost, Komisija provodi pilot projekt koji je naručio Europski parlament za ocjenjivanje izvedivosti i koristi dugoročnih razdoblja mobilnosti naučnika u inozemstvu (6 – 12 mjeseci).

Neće biti dovoljna samo potpora iz proračuna EU-a. Ako države članice u svoje nacionalne programe uključe potporu za mobilnost, time se velikom broju mladih može pružiti prilika za stjecanje iskustva u inozemstvu.

²⁰ Direktiva (EU) 2016/801 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. svibnja 2016. o uvjetima ulaska i boravka državljana trećih zemalja u svrhu istraživanja, studija, osposobljavanja, volonterstva, razmjena učenika ili obrazovnih projekata, i obavljanja poslova *au pair*.

Od ključne je važnosti kvaliteta upućivanja na rad ili studiranje u drugu državu. Financiranje mora biti u skladu s nacionalnim politikama i mjerama kojima se potiče i prikladno vrednuje stečeno učenje te osigurava relevantnost i kvaliteta izobrazbe. **Tijekom 2016. pokrenut će se Pregled stanja mobilnosti u području strukovnog obrazovanja i osposobljavanja kako bi se dobila slika mjera potpore koje su uspostavljene u cijelom EU-u i osigurala dobra osnova za utvrđivanje područja u kojima su potrebni dodatni napori.**

Više učenja na radnom mjestu

Većina europske radne snage za sljedeća dva desetljeća već su danas odrasle osobe. Njima je potrebno trajno usavršavanje kako bi nadograđivali svoje vještine i iskorištavali nove prilike u karijeri.

Trenutačno samo jedna od svakih deset odraslih osoba sudjeluje u organiziranom učenju, većinom osobe s višim razinama obrazovanja i zaposlenici velikih poduzeća. U 2010. otprilike trećina poduzeća u EU-u nije osiguravala usavršavanje za svoje zaposlenike, a samo trećina zaposlenika sudjelovala je u nekoj vrsti usavršavanja. U novije vrijeme jedna četvrtina zaposlenika izjavila je da nisu razvijali vještine otkad su se zaposlili.

Potrebno je više raditi na poticanju učenja na poslu i posebno omogućiti MSP-ovima da osiguraju usavršavanje, primjerice olakšavanjem objedinjavanja resursa i infrastrukture za zajedničko osposobljavanje. Već su dostupni europski strukturni i investicijski fondovi za podupiranje modernizacije infrastrukture za obrazovanje i osposobljavanje. **Komisija zajedno s Europskim investicijskim fondom (EIF) istražuje mogućnosti daljnjeg podupiranja bankovnih kredita po povoljnim stopama za MSP-ove s pomoću posebnog financijskog instrumenta za vještine.**

Više prilika za potvrđivanje izvanškolskog i neformalnog učenja

Ljudi bi trebali moći primjenjivati cijeli raspon svojih vještina na poslu ili za daljnje učenje. Oni sve više uče i razvijaju vještine u nizu okruženja izvan formalnih sustava obrazovanja i osposobljavanja, u okviru iskustva na radnom mjestu, stručnog usavršavanja, digitalnih resursa ili volontiranja. Te se vještine mogu potvrditi identifikacijom i dokumentacijom, ocjenjivanjem i potvrđivanjem, s mogućnostima djelomičnih ili potpunih kvalifikacija.

Međutim, u mnogim zemljama postoji niska razina svijesti o mogućnostima potvrđivanja i niska razina prihvaćanja te ideje. U nekima je potvrđivanje moguće samo u kontekstu posebnih projekata. U drugima su administrativni troškovi pretjerani.

Kako bi se kreatorima politika i praktičarima pomoglo u uspostavi nacionalnih mehanizama potvrđivanja do 2018.²¹, Komisija i Cedefop objavili su početkom 2016. smjernice o potvrđivanju i redovito će ih ažurirati. Ažurirani Europski popis za potvrđivanje izvanškolskog i neformalnog učenja s pregledom situacije u Europi i primjerima dobre prakse bit će objavljen krajem 2016.

3.2. NAPORI USMJERENI NA MODERNIZACIJU

²¹ Potvrđivanje izvanškolskog i neformalnog učenja, SL 2012/C 398/01.

Podupiranje nastavnika i predavača

Učenicima svih dobnih skupina potrebni su izvrsni nastavnici kako bi oni mogli razviti širok raspon vještina i stavova za život i budući rad. Razlike u postignućima učenika u obrazovanju i osposobljavanju u velikoj mjeri ovise o osobinama i obiteljskom podrijetlu. Međutim, u obrazovnim ustanovama nastavnici i predavači imaju najveći utjecaj na uspješnost učenika. Oni mogu nadahnuti učenike i pomoći im u stjecanju boljih i relevantnijih vještina. Oni imaju važnu ulogu i u uvođenju novih metoda podučavanja i učenja, poticanju kreativnosti i inovacija, prevladavanju predrasuda i iskorištavanju sve veće različitosti u učionicama na najbolji mogući način.

Sve starija prosječna dob nastavnika zabrinjavajući je trend u mnogim zemljama. Postoji opasnost da će se s njihovim umirovljenjem izgubiti iskustvo te da neće biti dovoljno nastavnog osoblja. Za stvaranje nove generacije nastavnika potrebni su inovativno zapošljavanje, privlačni uvjeti rada i politike zadržavanja. Razvoj kompetencija nastavnog osoblja, uključujući onih koji se dugo bave tim zanimanjem, također je aktualan i sve hitniji prioritet u cijelom EU-u.

Komisija će podržati razmjenu najbolje prakse u tom području među državama članicama i dionicima pružanjem prilika za suradnju i mobilnost. Posebna pozornost posvetit će se inovacijama u pedagogiji. To će uključivati podupiranje fleksibilnih kurikuluma, promicanje interdisciplinarnih i suradničkih pristupa u institucijama te podupiranje profesionalnog razvoja u cilju jačanja inovativne nastavne prakse, uključujući načine uvođenja digitalnih alata u učionicu i njihove uporabe i poticanje poduzetničkog načina razmišljanja.

Osuвременjivanje visokog obrazovanja

Do 2025. za gotovo pola od svih slobodnih radnih mjesta u EU-u bit će potrebno visoko obrazovanje, koje se obično stječe sveučilišnim i stručnim programima na terciarnoj razini. Vještine razvijene u okviru tih programa općenito se smatraju pokretačima produktivnosti i inovacija. Osobe sa završenim visokim obrazovanjem imaju bolje šanse za zaposlenje i zarađuju više od osoba sa srednjim obrazovanjem.

Tijekom nedavnog javnog savjetovanja o „Programu modernizacije europskih sustava visokog obrazovanja”²² pokazalo se da više od dvije trećine studenata i osoba koje su nedavno završile visoko obrazovanje uočava da postoji nesklad između ponude osoba s visokim obrazovanjem i znanja i vještina potrebnih u gospodarstvu. Gotovo pola svih pružatelja visokog obrazovanja slaže se s tom procjenom. Također je istaknuta potreba da ustanove visokog obrazovanja budu aktivni sudionici na regionalnoj i nacionalnoj razini koji ne samo osiguravaju kvalitetne ljude za tržište rada već i promiču inovacije.

Ostali važni izazovi koje su utvrdili dionici uključuju utjecaj tehnologije i globalizacije na visoko obrazovanje te potrebu da se poboljšaju ishodi učenja i zapošljavanja osoba sa završenim visokim obrazovanjem kako bi se moglo bolje usmjeravati buduće studente i poticati veću multidisciplinarnost.

Komisija će surađivati s dionicima na podupiranju modernizacije visokog obrazovanja na temelju rezultata javnog savjetovanja. To će posebno uključivati razvoj okvira za procjenu kompetencija za različite discipline u sustavu visokog

²² Podupiranje rasta i radnih mjesta – program modernizacije europskih sustava visokog obrazovanja, COM(2011) 567 završna verzija.

obrazovanja kako bi se omogućilo usporedivo ocjenjivanje vještina studenata i osoba sa završenim visokim obrazovanjem.

4. PROVEDBA PROGRAMA

Novim programom vještina uspostavlja se zajednički program za EU, države članice i dionike na svim razinama. Cilj je ostvariti zajedničku viziju i predanost suradnji na povećanju kvalitete i relevantnosti stjecanja vještina kako bi se moglo pratiti zahtjeve za vještinama na tržištu rada koji se brzo mijenjaju, kako bi se svi opremili minimalnim skupom osnovnih vještina te kako bi se olakšalo razumijevanje kvalifikacija i pomoglo radnicima i učenicima da se lakše kreću po EU-u.

Socijalni partneri imat će središnju ulogu u uspješnoj provedbi ovog Programa na temelju inicijativa na europskoj i nacionalnoj razini te na temelju posebnog sektorskog iskustva i rada u sektorima i diljem industrije.

Europski semestar koordinacije gospodarske politike i dalje će imati važnu ulogu u praćenju reformi politika u području obrazovanja, osposobljavanja i vještina. EU će ocijeniti reforme država članica s pomoću svoje analize po državama, promicanjem uzajamnog učenja i donošenjem politika na temelju dokaza. Kako bi pomogla u izradi i provedbi reformi, Komisija će, u suradnji s OECD-om, pomoći državama članicama u razvoju nacionalnih strategija za vještine i akcijskih planova na temelju pristupa u kojem sudjeluje čitava vlada.

Jedan od glavnih ciljeva Novog programa vještina jest podizanje političke svijesti o ključnoj važnosti vještina za radna mjesta i rast u Europi i za rješavanje tog pitanja na najvišoj političkoj razini. Kako bi održala politički zamah, Komisija će istražiti mogućnosti za redovito izvješćivanje o ostvarenom napretku. Na tim izvješćima mogle bi se temeljiti pripreme za europski semestar te političke rasprave u Europskom vijeću.

Komisija će također pokrenuti opsežnije dijaloge s državama članicama o najboljem načinu iskorištavanja prilika koje se nude u okviru postojećih programa financiranja za postizanje ciljeva Programa. Glavni obuhvaćeni instrumenti su Europski socijalni fond (ESF), Europski fond za regionalni razvoj (ERDF), Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj (ERDF), Europski fond za pomorstvo i ribarstvo (ERDF), Fond za azil, migracije i integraciju (AMIF), Obzor 2020. i Erasmus+. Trebalo bi u potpunosti iskoristiti i mogućnosti EIB-a i drugih financijskih organizacija i proizvođa, uključujući Europski fond za strateška ulaganja, za poticanje ulaganja privatnog sektora u razvoj vještina.

Tijekom preispitivanja u sredini programskog razdoblja višegodišnjeg financijskog okvira za razdoblje 2014. – 2020. Komisija će ispitati moguće prilagodbe potrebne za postizanje ciljeva Programa. Dalje i nakon 2020. Komisija će promicati raspravu o različitim instrumentima financiranja za podupiranje vještina.

Pojednostavnjenjem postojećih upravljačkih struktura poduprla bi se bolje koordinirana provedba nekih inicijativa predloženih u ovom Programu. Prvi korak bit će usklađivanje niza stručnih skupina na razini EU-a koje se bave vještinama i kvalifikacijama, ne dovodeći u pitanje postojeću upravljačku strukturu za regulirane profesije. Poduzet će se daljnji koraci na temelju evaluacije postojećih upravljačkih struktura. Osigurat će se koordinacija i usklađenost sa strateškim okvirom za europsku suradnju u području obrazovanja i osposobljavanja ET 2020²³ i njegovim nedavno donesenim prioritetima

²³ Strateški okvir za europsku suradnju u obrazovanju i osposobljavanju (ET 2020), SL 2009/C 119/2.

politika²⁴. Slično tomu, poticat će se suradnja između nacionalnih kontaktnih centara za EQF koje podupire EU, Europassa i Euroguidancea u cilju poticanja stvaranja jedinstvenog sučelja za nekoliko europskih inicijativa o vještinama za nacionalne dionike te u cilju olakšavanja pristupa za korisnike. To će se pojednostavnjenje provoditi u dogovoru s državama članicama.

Komisija poziva Europski parlament i Vijeće, Europski gospodarski i socijalni odbor i Odbor regija da prihvate ovaj Program i da aktivno podupiru njegovu provedbu u bliskoj suradnji sa svim relevantnim dionicima. Komisija je predana promicanju stalnih savjetovanja i dijaloga o Programu vještina sa širokim rasponom dionika i širom javnošću.

²⁴ Novi prioriteti za europsku suradnju u području obrazovanja i osposobljavanja, SL 2015/C 417/04.

PRILOG

POPIS MJERA I OKVIRNI VREMENSKI RASPORED

MJERA		VREMENSKI OKVIR
Povećanje kvalitete i relevantnosti oblikovanja vještina		
Jačanje temelja: osnovne vještine	Prijedlog Komisije za Preporuku Vijeća o uspostavi Jamstva za vještine (vidjeti referentni dokument COM(2016) 382)	lipanj 2016.
Izgradnja otpornosti: ključne kompetencije i naprednije, složnije vještine	Prijedlog Komisije za preispitivanje ključnih kompetencija za cjeloživotno učenje s posebnim naglaskom na promicanju poduzetničkog načina razmišljanja, i prateći Europski referentni okvir	4. tromjesečje 2017.
Poticanje strukovnog obrazovanja i osposobljavanja kao prvog izbora	Prijedlozi Komisije za podupiranje modernizacije strukovnog obrazovanja i osposobljavanja, primjerice moguće revizije Europskog referentnog okvira za osiguranje kvalitete u strukovnom obrazovanju i osposobljavanju (EQAVET) i Europskog sustava bodova za strukovno obrazovanje i osposobljavanje (ECVET)	2. tromjesečje 2017.
Povezivanje: usmjerenost na digitalne vještine	Pokretanje „Koalicije za digitalne vještine i radna mjesta”	kraj 2016.
Povećanje vidljivosti i usporedivosti vještina i kvalifikacija		
Povećanje transparentnosti i usporedivosti kvalifikacija	Prijedlog Komisije za reviziju Europskoga kvalifikacijskog okvira (vidjeti referentni dokument COM(2016) 383)	lipanj 2016.
Rano profiliranje vještina i kvalifikacija migranata	Pokretanje „Alata za profiliranje vještina državljana trećih zemalja”.	lipanj 2016.
Poboljšanje analize potreba za vještinama, evidentiranja i informiranih izbora karijere		
Poboljšanje analize potreba za vještinama i informiranja radi boljeg izbora	Prijedlog Komisije za reviziju Europassova okvira radi pružanja boljih usluga za vještine i kvalifikacije	3. tromjesečje 2016.
Poboljšanje analize potreba za vještinama i informiranja radi boljeg izbora	Daljnja analiza i razmjena najbolje prakse za suzbijanje odljeva mozgova.	kraj 2016.
Poticanje analize potreba za vještinama u gospodarskim	Pokretanje Plana za sektorsku suradnju u području vještina	lipanj 2016.

sektorima		
Bolje razumijevanje uspješnosti osoba sa završenim visokim obrazovanjem	Prijedlog Komisije za inicijativu u području praćenja osoba sa završenim visokim obrazovanjem	2. tromjesečje 2017.